

BUDAI FAMILIÁK

A Pfeiffer-család

Budaújlak a középkori Óbuda és Buda északi „Vorstadt”-ja, „hóstat”-ja között ugyancsak benépesedett az 1686-i ostromot követő rendszeres település és a későbbi állandó szivárgás útján. Az itteni legelső települők között találjuk a győkezes, nevezetes Pfeiffer-családot. Tüüingia és Württemberg, illetőleg a *Schwarzwald* vidékéről jönnek ők is: követe a Duna ősi országútját. Azt hisszük, a 17. századvégi Magyarország, illetőleg Pest-Buda felé húzó új népvándorlás természetes folyamata nyilatkozik meg abban, hogy a család az ősi római „*Hadak Útja*”, az országút mellé telepedik, házát itt rakja a *Bécsi Út*-on, itt rendezi be külsőországi borkereskedői házát, innen kereskedik marhával századokon át. Az út mellett, melyen jött és ment, melyen azonban mindig visszatért a vagyont és tisztességet adó új hazába. Nevük — Pfeiffer — katona mivoltukra látszik következtést engedni. A 17—18. századi gyalogregementek marsát hat kurta, éleshangú flótás (Flauto piccolo) és hat két hangra hangolt gyalogdobos muzsikás fujta-verte: a „*Regimentspfeiffer und Trommler*”. A német hadseregben 1918-ig megvolt ez az ősi mód: a tulajdonképpeni katonazenekar előtt lépkedtek a „Pfeiffer”-ek, a síposok. Nem lehetetlen, hogy valamely katonasípos ős nevét viseli a család, neve német rokona a magyar *Sipos, Dobos, Kornétás, Trombitás, Kürtös, Dudás* hajdúkori tá-

bori muzsikás eredetű családneveknek. Az ujlaki plébánia mátrikuláiban elsőnek szereplő családtagok: *Mátyás*, aki negyvenesztendő korában 1721 június 21-én hunyt el és *János*, aki 1712 november 20-án köt házasságot Menkin (vagyis Menk) Dorottyá leányasszonnyal. Mátyásnak nem voltak utódai, a ma élő család János származéka. Az ő fia *Simon* (1727—1777 március 5) már tekintélyes ujlaki polgárember. Tekintélyes ujlaki szőlőbirtokos, aki saját termésű híres jó borát a magyar borkereskedés ősi piacára, „*Gácsországba*” vagyis Lengyelországba saját szekerein viszi ki. *Lwóff*-ban (*Oroszlánvárott*: e város nevét német móddal Loewenbergnek, vagyis *Lembergnek* mondjuk mi, régen *Ilyno*-nak mondtuk) saját háza s benne pincéje volt. Ismeretes, hogy a 18. század közepe óta Bécs határvámmal védte a *Rajna* és a *Duna vidékének* borterését (*Mosel, Neckar, Gumpoldskirchen*) a magyar bor ellen, tehát — mint azt *Takáts* Sándor írta meg: — a magyar bor természetes útja *Lengyelország* lett, illetőleg az volt már a középkor óta. A határhágók közelében lévő középkori magyar városok (Késmárk, Lőcse, Bártfa, Eperjes) városi Tanácsa *borbizományosa* a magyar Alföld felől érkező rengeteg bornak. E városok Tanácsházai alatt rengeteg *borospincék* állanak máig. A 18. században magyar borkereskedőknek már vannak *krakói, vilnai, varsói* pincéi. Pfeiffer Simon uram lemergi lengyel pincéje is ilyen budai magyar borgazdaságtörténeti tény. Sztánisznaíf *Pónyjátúfszki* gróf, az utolsó lengyel király lengyel urai

ebben az időben mást, mint magyar bort bizony meg nem isznak vala. (Vált légyen egészségükre!) Bizonyára szívesen itták a „*Budincka*”-nak nevezett budai bort, illetőleg *Simon* gazda borát, kinek a mai *Csatárkadűlön* volt szőlőskertje, máig a család kezén lévén ez. Fia, az öregebbik, *Mihály*, Sterl Éva leányasszonnyal köt házasságot 1783 február 23-án. Ő *rakatja a máig is a család kezén lévő ősi Pfeiffer-házat az ujlaki templom tövében*, a hegyipatak mellett, melyet az Árpád sírját kutató kegyeletes régész-hajlandóság az Óbuda melletti „*Fejéridvháza*” melletti patakkal azonosított. A telek lába felnyúlik a „*Pál völgyének*” nevezett völgy oldalába, melyet *Döbrentey* Gábor a múlt században hibásan keresztelt így, hiszen a középkori „*Remete Szent Pál völgye*” a Szép Juhászné helyén állott Páloskolostortól (innen nyerte nevét) lehúzó völgy volt. *Mihály* gazda is nagy szőlőműves, *ősi budai bormérő* jogon külön keresmáltató jog nélkül is mérve borát, mint ezt tennie a legújabb időkig is joga volt minden budai szőlősgazdának. Az ilyen „*Stehwirtschans*”-ból nőttek ki Buda legrégebb vendégloái, sőt vendégfogadói is. Így a Pfeiffer-ház is *vendégfogadó* lett, hiszen az 1713 óta a bombatéri (ma *Batthyány-tér*) budai Postaháztól induló és odaérkező bécsi gyorskoesi ősi, római országútja mellett, vagyis a *Bécsi Úton* fekiúdt s fekszik máig. Mivel pedig a szőlő bort jelent, ez *vendégfogadót*, emez *hordót*, ez pedig *kádármestert* tételez fel: a családfejlődés logikus útja odavezetett, hogy a család negyedik nemzedű déduno-

kája, az ifjabbik *Mihály* (1800—1858) *korcsmáros* és budai kádármester lett. Egyik rokona, *Pfeiffer* József 1811. január 16-án „*lulajozás*” vagyis a zajló Dunán csónakkal való átkelés közben fult bele a Dunába. Mint ilyen volt tagja a napoleoni háborúk után felállított „*budai polgári Őrhad*”-nak és pedig annak *lovaskáplárja* lett, ami egész nagy tisztesség volt, ha másért nem, azért, mert csak igen jómódú polgár bírta a lótarás, s a pompás, deli magyar huszárköntös költségeit. Pfeiffer *Mihály* úr, budai polgár bormérő és kádármester gyönyörű huszársákóját és néhai való jó Ferenc eszászárkirály bötüivel ékes, szattyánnal bélelt huszártársolyát unokája, a ma élő *Pfeiffer* István úr ajándékozta a Hadtörténelmi Múzeumnak. Az ifjabb *Mihály* fia, *János* (1828—1899) ugyancsak ősi szokás szerint a vendégfogadóságot a mészárosmester-séggel kötötte egybe. Egyik fivére *Mihály*, híres úszó volt, 1850-ben Siófoknál átúszta a Balatont, visszaúszás közben belefult. A bormérés és hősmérés a legkoraiab közepkor óta királyi jog (jus regale: regálé), *Petőfi* Sándor apja, a felvidéki kurta-nemes is mészáros és korcsmáros. Az lett *János* is, a szabadághare alatt aradi székállólólegény — ősi német néven „*Prunsch-Knecht*” — később a budai mészárosok céhének mestere, tekintélyes ember, a Bági nemes *Patay* István 1100 holdas monori és pótharaszti birtokát bérelte, a céri élet megszűntével ipartestületi elnök, majd városi bizottsági tag lett. Lővész-mesteri diplomája 1869. április

30-án kelt: *Paulovics* László főlővész-mester, kerületi előljáró, *Tretina* János (a fűszeres) jegyző és *Érchegyi* Ferenc, a papirkereskedő, allővész-mester írták alá.

Fia, a ma élő, hetvenhárom esztendő *Pfeiffer István*, a pátriárkális „*Pista bácsi*”, régi budai dolgok, családai összeköttetések kitűnő ismerője. Iskoláit a régi budai *reáliskolában* végezte. Kedvesen emlékezik régi, nagynevű tanáraitól, a híres *Mikulcsy* és *Say* Móric professzorokról, *Heller* Ágostonról, a fizikusról és a neves *Stenzel* Guidórol, a direktorról. Ő volt az egyetlen ujlaki fiú, aki a reáliskolába való beiratkozásakor már teljesen jól beszélt magyarul. Mint tízéves, magyarruhás gyerek, végignézte az 1867-i koronázást. Atyja egy gyönyörű *cimeresszarvú magyar ökröt* ajándékozott *Ferenc* József királynak arra az alkalomra, mikor a koronázást követő napon a régi királyi palota erkélye alatt ősi ünnepi menetben vonultak fel a *pesti és budai céhek*. Emlékezik a budai *halálszokra*, kik rúdon egy óriási, fején koronázott *harsdát* vittek. A pékek hatalmas malomkeréknyi *magyar cipót*, a mészárosok a Pfeifferék ökrét, a gazdák szalagos, *csengős bárányt* vezettek el a király előtt. A Jász-kún huszárezred káplárja volt, a háború előtt és után székesfővárosi bizottsági tag. Ő a *Budai Polgári Lövészegylet legrégebbi tagja*, illetőleg *legrégebbi tiszteletbeli tagja*. Emlékezet kifogyhatatlan tárháza a régi Buda bájos életének. A régi „*jó öreg korcsmáros*”, (a *Petőfi* Sándor apja budai kiadásában) ez a művelt, okos öregúr. Ven-

dégei anekdotázó kedvű emlékezeseiért keresik fel. *Széchenyi* Bálint, *Festetics* Pál, *Teleki* István grófok, *Bud* János miniszter, *Rakovszky* István volt miniszter, *Unkelhäuser* báró, a volt Horvát-Szlavón miniszter, *Burián*, az egykori híres operaénekes, *Benedek* Sándor, a közigazg. bíróság másodelnöke, a régi politikai nemzedék kiváló alakjai éppen így jártak és járnak ide egy-egy kis tereferére, mint *Folkusházy* volt alpolgármester. *Fráter* Lóránd halála előtt három héttel még kijárt az öregúrhoz. *Nagy* Lajos, az aquincumi múzeum őre, *Sztróka* Kálmán, az író e sorok írójával együtt sok régészeti kirándulás után tértek be az emberderék vastag mogyorófa alá.

A *Kúria* bírái és tanácselnökei (*Bochkor* Antal, *Zsíross*, *Westermayer*, *Juhász* s a fiatal bírónemzedékből *Wámoscher* Endre és mások) erdélyi „*Flecken*”-re gyűlnek össze és beszélgetnek a régi Budáról.

Az öregúr egyik fia, *István* mint főhadnagy szenvedte végig az orosz fogságot, *Wladiwosztokban* a dán konzul titkára volt. Haretéri betegségébe halt bele néhány éve. A másik fiú, *János* mészáros, mint nagyapja; ugyancsak jászkúnhuszár volt, mint édesapja.

Rokonaik a *Mayr*, *Brandstädter*, *Sterl*, *Streber* és *Waldburger* családok.

Szelíd, csendes, egyáltalában nem nagyvilági élet folyik itt a régi házban a kétszázéves bútorok között. Egy darabka ittfelejtett budai élet ez, öreges, meghitt, mint a vén templom harangja, mely megszólal, mire öreg polgárok és vén írónépek kihörpintik boraikat s hazamennek. Aludni.

Bevilaqua-Borsody Béla.